

25 éves örömteli jubileum

Dimbes-dombos tájon, a Fils folyó völgyében, szép természeti környezetben kanyarog az út. Ragyogó napsütés, színes virágos kertek, termékeny földek, zöld erdők és mezők, gondozott kis falvak, városok köszöntik az arrafelé utazókat, akik július második hétvégéjén igen csak megszapordtak. A baden-württembergi takaros kis városkába, Süßenbe utazott mindenki, köztük mintegy hetven törökbálinti is. Ők közel kilencszáz kilométert utaztak a tikkasztó melegben. Hogy miért? Ünnepelni érkeztek. Meg is volt rá minden okuk, hiszen most 25 éves a két település közötti testvértelepülési kapcsolat. Éppen ez a negyedszázados jubileum állt az idei XX. Süßeni Városi Fesztivál középpontjában.

Miért éppen Süßen? Törökbálint miért választott olyan messzi testvérvárost magának? Ennek gyökerei a történelemben keresendők és egészen a második világháborúig nyúlnak vissza. Az ázsiai hadszíntéren még dörögtek a fegyverek, amikor a győztes hatalmak potsdami konferenciájukon a kollektív bűnösség jegyében rendelkeztek a németység Csehszlovákia, Lengyel- és Magyarország területéről történő kitelepítéséről. Ennek estek áldozatául a törökbálinti – még a XVII-XVIII. században idetelepült – svábok is. Egyik napról a másikra hátra kellett hagyniuk minden ingó és ingatlan vagyonukat. 1946 februárjában közülük mintegy háromszázat a szomszédos Budaörs pályaudvarán álló marhavagonokba költöztettek be. Nyolc napig várakoztak, amikor egyszer csak elindult a vonat. Senki sem tudta, hova. A jövőtől való rettegés, teljes létbizonytalanság, magatehetetlenség-érzet, kilátástalanság lett úrrá rajtuk. Csak akkor könnyebbültek meg egy kissé, amikor szerelvényük a második vagy harmadik napon megállt Ausztriában – meséli Georg Czinszky süßeni, egykori törökbálinti lakos, aki nyolcéves kisfiúként családjával ott volt az egyik vagonban. Akkor már tudták, hogy a sors kegyes hozzájuk: nem egy keleti orosz munkatábor az úti céljuk, hanem Nyugat-Európa. Végül Süßenbe kerültek s megkezdődött a kitelepítettek új élete. A háború által lerombolt, elpusztított és elszegényedett Németországban nehéz sorban élő családok fogadták be a kelet-európai menekülteket. Ők segítettek a beilleszkedésükben és abban is, hogy önálló megélhetést teremtsenek az új hazájukban. Így volt ez Süßenben is.

Az otthon maradtakkal sohasem szakadt meg a kapcsolatuk. Hogyan is szakadhatott volna meg, amikor szerető, aggódó nagyszülők, testvérek, nagynénik, nagybácsik, barátok, szomszédok várták felőlük a híreket? Hány családot szakítottak szét, hányan betegedtek és haltak ebbe bele? Éppen a szeretteik hiánya, a korábbi haza, az egykori otthon melege, az ifjúkori emlékek, a sorsközösség vezetett a Süßeni Magyarországi Németek Helyi Egyesülete megalapításához. Ez a több szálon való érzelmi kötődés készítette őket arra is, hogy amikortól tehették, egyre gyakrabban hazalátogassanak. A 1970-es években

Jobb szélén az alsó sorban Megyaszai-Mámmel Magdolna, a Törökbálinti Német Nemzetiségi Önkormányzat vezetője, középen az alsó sorban öltönyben Elek Sándor Törökbálint polgármestere látható törökbálintiak társaságában Süßenben a Városháza előtt.

Kilian Hönle lelkész több ízben is szervezett ökumenikus utazásokat Törökbálintra. Ezek eredményeként mindig új kapcsolatok születtek és egyre több meghívás érkezett. Innét aztán egyenes és természetes út vezetett a partneri szerződés megkötéséhez, amit ünnepélyes keretek között 1990. június 16-án írtak alá Törökbálinton.

Huszonöt év

Ezt az egyre jobban szélesedő és mélyülő összeköttetést örömmel karolta fel a Törökbálinti Német Önkormányzat és a Süßeni Magyarországi Németek Helyi Egyesülete is.

Először a Liederkrantz Germania Süßen és a Lendvai Károly férfikórus kereste meg egymást, majd a futballcsapatok, később további, számos kulturális és sportegyesület járult hozzá a kapcsolatok építéséhez és ápolásához. Mások mellett a Törökbálinti Hagyományörző Tánccsoport, a Grossturwaller Tänzer és a Schwäbischer Albverein, a törökbálinti Grossturwaller Musikanten és a Süßeni Zeneiskola Zenekara.

Jobbra Marc Kersting, Süßen polgármestere látható, balra Markus Czinszky, a Németországi Magyarok Helyi Egyesületének a vezetője a helyi művészeti öntöde, Strassacker kertjében.

A süseni Johann Georg Fischer közösségi oktatási intézmény és a törökbálinti Zimándy Ignác Általános Iskola kapcsolatfelvételének köszönhetően beindultak az immár huszonnegyedik éve sikeresen zajló diákcsere programok is. A települések rendszeresen látogatják és látogatják egymást, részt vesznek egymás életében. A kapcsolattartás elmaradhatatlan éves eseményei közé tartozik a süseniek részvétele a törökbálinti tavaszköszöntő majálison, ahol német kolbászokat grilleznek és árusítanak. A törökbálintiak is minden év júliusában képviseltetik magukat a Süseni Városi Fesztiválon, ahol a standjukon jellegzetes magyar ételeket kínálnak az érdeklődőknek. Októberben a német partnervárosban – szintén hagyománnyá vált – közös kávézás és süteményfalatozás során tekintik át az évet.

Mik voltak a fontosabb eseményei a testvérvárosi kapcsolatok elmúlt huszonöt esztendejének? A 90-es évek elején a süseniek anyagilag támogatták a református templom építését, sőt kétkezi munkájukkal is hozzájárultak. Jelenlétükkel tisztelték meg az ünnepélyes felszentelést is. 1996-ban Törökbálinton és Süßenben közösen emlékeztek meg a kitelepítés ötvenedik évfordulójáról. Nem sokkal később, még ugyanabban az évben együtt ünnepelték meg Süßen várossá nyilvánítását. 2000. augusztus 20-án Törökbálinton írták alá a testvérvárosi kapcsolatokról szóló oklevelet. 2001-től a Német Önkormányzat szervezésében minden év júliusában részt vettek a Városi Fesztiválon, önálló standjukon magyar és sváb különlegességekkel örvendeztették meg Süßen lakosait.

2004-ben a németektől küldöttség érkezett Magyarország Európai Unióba történt belépésének a megünneplésére. 2005-ben a partnervárosi kapcsolatok 15. évfordulója alkalmából a törökbálintiak kopjafával és emlékkövel kedveskedtek Süßen lakóinak, melyeket német partnervárosuk közepén állítottak föl. 2007 is okot adott az ünneplésre: az év augusztus 20-án nyilvánították Törökbálintot várossá. A süseniek természetesen erről az ünnepről sem hiányozhattak. Mint ahogyan a Törökbálinti Iskola és Sportcentrum 2013-as avatásáról sem.

Törökbálintiak adománya Süßen részére a kitelepítések emlékére.

Alexander Schmidt és a szerző felvételei

Törökbálint több ízben adományozott díszpolgári elismerést azoknak a süsenieknek, akik kiemelkedően sokat tettek a kapcsolatokért, így 2006-ban Michael Gelmárnak, 2009-ben Rolf Karrernek, 2011-ben Franz Ludwignak, 2014-ben pedig Georg Czinszkynek. 2012-ben Markus Czinszky, a Süseni Magyarországi Németek Helyi Egyesületének vezetője különös elismerésként Törökbálint Város Érdemérmét vehette át. Süßenben és Törökbálinton is egy új utcát neveztek el partnervárosuk tiszteletére. Felsorolni is képtelenség azt a sokrétű kötődést, a számos közös eseményt s azon embereket, családokat, egyesületeket, akiknek természetes és fontos a két város közötti kapcsolat. Megannyian örömmel és lelkesedéssel, nem kényszerből tettek s folyamatosan tesznek ennek ápolásáért, fennmaradásáért. Ma már olyanok is szerepet vállalnak ebben, akiknek a családja nem volt érintett a kitelepítésekben.

Miért, és mi készíti erre őket? Ez főként Gelmár Mihálynak, a Süseni Magyarországi Németek Helyi Egyesülete néhai elnökének és a jelenlegi vezetőjének, Markus Czinszkynek, valamint az egyesület tagjainak köszönhető:

– Különleges értéket adtak a partnerkapcsolathoz: a régi hazához kötődést elterjesztették az új hazában. Elérték, hogy érdeklődés és megértés ébredt azokban az emberekben is, akiknek semmilyen személyes kapcsolatuk nincs Törökbálinttal – fogalmazza meg Megyaszai-Mámmel Magdolna.

A Törökbálinti Német Nemzetiségi Önkormányzat vezetője, Markus Czinszky és Alexander Schmidt, a Süseni Magyarországi Németek Helyi Egyesületének vezetői mellett ő a kapcsolatok egyik „hajtómotorja”.

Alexander Schmidtnek sincs személyes érintettsége a kitelepítésekben, mégis szívügyévé vált ez a jó ügy. Fontosnak tartja a fiatalságot is megismertetni a múlttal, a történelem eme árnyoldalával, a kitelepítésekkel, hogy ez a jövőben ne ismétlődhessen meg. Lényegesnek tartja mások kultúrájának megismerését és elfogadtatását is.

Ezt hangsúlyozza Marc Kersting, Süßen polgármestere is: – Megértés és érdeklődés egymás iránt: ez

az, ami a toleranciát és a világra való nyitottságot segíti. Mindezek a mai napig társadalmunk fontos értékei és az európai demokratikus alapok sarokkövei – mondja. – Egymás történelmének a részei lettünk.

– Amit huszonöt évvel ezelőtt vetettünk, azt aratjuk. Nincs más dolgunk, mint úgy megővni a partnerkapcsolatot, hogy az utánunk jövő nemzedék is bő termést arathasson – vallja Megyaszai-Mámmel Magdolna.

Jó szüret ígérkezik a jövőben is, hiszen felnőtt egy új generáció, melynek sikerült továbbadni az értéket, s amely szintén érti és értékeli már a kapcsolat jelentőségét. Mi sem bizonyítja ezt jobban, hogy immáron öt éve, a fiatalok is részt vesznek azok ápolásában. Az ifjúsági önkormányzatok mindkét oldalon igen tevékeny részesei a munkának, a kedvező és támogató környezet erre ösztönzi őket. Az önkormányzatok úgy Süßenben, mint Törökbálinton mindent megtesznek a kapcsolatok fennmaradásáért.

– Törökbálinton a választott képviselőtestület támogatásával mindnyájan arra törekszünk, hogy a partnerkapcsolat tovább éljen – mondja Elek Sándor Törökbálint polgármestere.

Süßen

Süßen 10 200 lakosú, gazdag múltú városka Ulmtól 45, Stuttgarttól 49 km-re. Első írásos említése Siezun néven 1071-ből maradt fenn. A középkorban Kis- és Nagy-Süßen tulajdonosai folyamatosan cserélődtek. A történelem viharai ezt a települést sem kímélték: hol a harmincéves háború, hol a spanyol trónöröklésért folytatott hadjáratok, hol a pestisjárványok szedték erre is az áldozataikat.

1535 fontos évszám Süßen krónikájában, mivel Nagy-Süßen ekkor kötelezte el magát a reformáció mellett, míg a szomszédos Kis-Süßen katolikus maradt.

A későbbi korok sem teltek eseménytelenül. A vasút már 1847-ben elérte Kis-Süßent. A helyi gazdaság 1919 és 1925 között élte egyik virágkorát. Számos céget alapítottak ekkor, így – többek között – a még ma is működő Strassacker öntödét. 1933-ban Süßen néven egyesítették Kis- és Nagy-Süßent. 1946-ban a törökbálintiakon kívül még mintegy 1300 kitelepített és menekült talált új otthonra a településen. Az 1996-ban várossá avatott Süßenben működő cégek mintegy ötezer embert foglalkoztatnak. 1400 diák jár a helyi iskolákba, melyek közül a reáliskola a legnagyobb az egész göppingeni járásban. Csaknem 550 diák tanul zenét a helyi Kolping Zeneiskolában, mely 1976-os alapítású. Süßen a környezetvédelem elkötelezett híve, amit számos alkalommal ismertek el különböző díjakkal. A város életében fontos szerepe van a kultúrának. Lakosai igen gazdag egyesületi élettel büszkélkedhetnek: hetvenöt egyesületben tölthetik el szabad idejüket és hódolhatnak kedvteléseiknek.

A korábbi korok építészeti stílusait hűen tükrözik a XVIII-XIX. századból megmaradt lakóházak, fogadók, a régi iskola vagy például az egykori tized leadására szolgáló Zehntscheuer. A város hí-

Süßenre jellemző hagyomány, a kackstanz látható a képeken.

res szülöttje az „amerikai Zeiss”, John Jacob *Bausch*, aki miután társult a tőkeerős, hesseni származású Henry *Lombbal*, hihetetlen életpályát futott be. Ők készítették Amerikában az első szemüvegkeretek előállítására szolgáló gépeket. Termékkínálatukat folyamatosan bővítették: mikroszkópokat, távcsöveket, periszkópokat, különleges tükröket és más optikai cikket gyártottak. A Bausch & Lomb cég nevét igen hamar megismerte a világ.

A városi fesztiválon minden a testvérvárosi kapcsolatokról szólt.

– *A huszonöt év testvérvárosi kapcsolat nemcsak papíron létezik. Az önkormányzatok, az egyházközségek, a civil szervezetek, az iskolák és városaink lakosai is rendszeresen ápolják és fenntartják azt. Ez igazi alkalom az ünnepésre* – jelenti ki Markus Czinszky.

Valóban az. Ünnepeltek is három napig. A jubileumi ünnepség Marc Kersting, Elek Sándor polgármesterek, Megyaszai-Mámmel Magdolna, Markus Czinszky múltat idéző beszédeivel, a törökbálinti fúvósok fellépésével és a Városházán rendezett kiállítás megnyitójával kezdődött. Képek, valamint az erre az alkalomra készült színes kiadvány segítségével idézték meg és méltatták a közös múltat. A süßeniek kitűzőket és pólókat, a törökbálintiak pedig színes karkötőket és ugyancsak pólókat ajándékoztak, rajta a két település nevével és a jubileumi esztendő évszámával. A korábbi német és magyar polgármesterek közül is többen megjelentek a fesztiválon.

A rendezvény egyik fénypontja a péntek esti, Új Mária-templomban lezajlott ünnepi hangverseny volt. A következő napokban is mindenki talált kedvére való programot. Volt ott minden, ami szem-szájnak és egyéb érzékszerveknek ingere. Ingyensklandó falatokban, torokhúsítókben, színvonalas rendezvényekben nem volt hiány. Színvonalas zene-

karok és táncegyüttesek fellépései, futóversenyek, oldtimer-korzó, gyermekfoglalkozások színesítették a három napot. A nagy melegben a söröshordó megcsapolásának sem csak a folyékony kenyér hívei örültek. Igazi különlegesség volt a csak Süßenre jellemző hagyomány, a *kakastánc*. A tánc névadója és egyben fődíja is, a kakas a Városháza előtti téren föllállított magas rúd tetején a ketrecéből nagy érdeklődéssel figyelte a színes népviseletbe öltözött német, svéd, argentin hivatásos és műkedvelő táncosokat. Jeladásra közülük az ehhez az oszlophoz éppen legközelebbi párnak, a rúdhoz kellett táncolnia, majd – első körben – a férfinak oly magasra kellett a párját emelnie, hogy az a több méter magasságban elhelyezett, vízzel töltött poharat a fejével le tudja biliteni. Azonban mindez nem volt elég, mert a több százéves versenyszabály azt is előírja, hogy a szigorú, mindenre figyelő zsűri csak akkor jutalmazhatja az attrakciót, ha a víz ki is folyt a pohárból. Nem is oly egyszerű feladat ez! Főként úgy nem, hogy a második körben a hölgyeknek kellett erejüket bizonyítaniuk férfitáncosaik magasra emelésével. A helyzetet csak bonyolította, ha a vállalkozó kedvű résztvevők valamelyike nem a pehelysúlyúak közé tartozott...

Nagy érdeklődésre tartott számot a szintén csak Süßenre jellemző *kacsák versenye*, amely a várost keresztülszelő malomcsatornán zajlott. Több ezer sárگا, számozott műanyag kacsá versengett az elsőbbségért. Ezeket két héttel a rendezvény előtt lehetett megvásárolni a helyi üzletekben. Az élen végző kacsák tulajdonosait értékes díjakkal jutalmazták, az árusításukból befolyt összeget pedig idén is – mint minden évben – jótékony célra fordítják.

Balázs Erzsébet

A Süßeni Fesztivál egyik fénypontja a jótékony célt szolgáló kacsák versenye a malomcsatornán.